

12. søndag efter trinitatis

Tid og sted: Jerlev og Højen d. 19. august 2018

Skriftlæsninger

Jon 2: Jonas i fiskens bug

Jak 3,1-12: Tungen er kun en lille del af legemet

Matt 12,31-42: Om bespottelsen mod Helligånden

Salmevalg

5: O, havde jeg dog tusind tunger

448: Fyldt af glæde/414: Den mægtige finder vi ikke

396: Min mund og mit hjerte

508: Bryd frem, mit hjertes trang at lindre

212: Den bitre død dig trængte

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus

Jesus sagde: ”Al synd og bespottelse skal tilgives mennesker, men bespottelsen mod Ånden skal ikke tilgives. Og den, der taler et ord imod Menneskesønnen,

får tilgivelse, men den, der taler imod Helligånden, får ikke tilgivelse, hverken i denne verden eller i den kommende.

Tag et træ: Enten er det godt, og så er dets frugt også god, eller det er dårligt, og så er dets frugt også dårlig. For et træ kendes på frugten. Øgleyngel, hvordan skulle I, som er onde, kunne sige noget godt? For hvad hjertet er fuldt af, løber munden over med. Et godt menneske tager gode ting frem af sit gode forråd, og et ondt menneske tager onde ting frem af sit onde forråd. Men jeg siger jer: På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt. På dine ord skal du frikendes, og på dine ord skal du fordømmes.”

Da sagde nogle af de skriftkloge og farisæerne til ham: ”Mester, vi vil se dig gøre et tegn.” Men han svarede dem: ”En ond og utro slægt kræver tegn, men den skal ikke få andet tegn end profeten Jonas’ tegn. For som Jonas var i bugen på havdyret i tre dage og tre nætter, sådan skal Menneskesønnen være i jordens skød i tre dage og tre nætter. Mænd fra Nineve skal opstå ved dommen sammen med denne slægt og fordømme den, for de omvendte sig

ved Jonas' prædiken, og se, her er mere end Jonas. Og Sydens dronning skal opstå ved dommen sammen med denne slægt og fordømme den, for hun kam fra jordens fjerneste egne for at lytte til Salomos visdom, og se, her er mere end Salomo.”

Prædiken

For godt et år siden fødte min hustru os en søn, og han fik navnet Jonas. Jonas betyder due på Hebræisk, og vi syntes, det passede så godt, for uden for vores vinduer på Kolding Sygehus fløj duerne rundt, og duen er jo et fredsymbol, og for os blev de første dage med Jonas netop meget fredfyldte. Så vi valgte navnet Jonas til vores nyfødte søn. Men Jonas var også den profet i Det Gamle Testamente, der forsøgte at flygte fra sin skæbne, fordi Gud ville sende ham til syndens by, Nineve. Og på sin flugt ud på havet kom båden ud for et vældig storm, der først ville lægge sig, hvis Jonas blev smidt overbord. Så Jonas blev smidt i havet, og straks blev han slugt af en hval; og her lå han, inde i hvalens mave, i tre dage og tre nætter og

bad til Gud i anger, om at han måtte forbarme sig over Jonas. Og efter tre dage spyttede hvalen ham atter op på land.

Nu kender vores større børn, der for et år siden var tre år, jo godt historien om Jonas i hvalens mave, og det gav naturligvis anledning til meget drilleri, da min hustru igen og igen blev omtalt som hvalen, fordi Jonas jo kom ud af hendes mave. Det har et flertal i familien moret sig meget over!

Jonas betyder som sagt due. Og nu er due jo ikke blot et fredssymbol, duen er også symbolet på Helligånden. Da Jesus blev døbt, fortælles det, at Helligånden dalede ned "ligesom en due". Så Jonas er et mangetydigt navn.

Fred er ellers ikke det, der kendetegner fortællingen fra Det Nye Testamente, som jeg læste op her inden prædikenen. Det er hårde og næsten uforsonlige ord, som Jesus taler; og jeg kan selv blive meget forskrækket, når jeg hører ord som, at synd og bespottelse mod Helligånden er utilgivelig; og særligt når ordene kommer fra den mand, der er tilgivelsens forbillede, og som hang

bespottet, udpint og døende på korset, mens han bad: Fader, tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør. Det kræver en lidt dybere forståelse for ordenes sammenhæng, før man kan forstå, hvad der menes med, at syng og bespottelse mod Helligånden er utilgivelig.

Jesu tale er en del af en større sammenhængende fortælling, hvor han er i strid med farisæerne og de skriftkloge. Det foregår på en Sabbat, hvor man ifølge jødisk tradition ikke må arbejde. De strengeste jøder mente, at selv den mindste fysiske udfoldelse var arbejde. Sabbatten er en hviledag, for på den syvende dag, efter at Gud havde skabt hele verden, hvilede han; derfor skal vi også hvile. Og det er der i og for sig ikke noget galt i. Det tror jeg sådan set, vi kunne lære meget af i dag, hvor hverdag og helligdag flyder sammen for mange mennesker. Vi under os for sjældent en hviledag, og det kan nok være en af forklaringerne på den voldsomme stress, som mange oplever i dag.

Men for farisæerne, som Jesus er i strid med, er sabbatten, hviledagen, blevet til en streng lov, og det er der ikke

meget hvile i. Hviledagen er blevet til forbud mod alt, hvad man kunne finde på at give sig til. Jeg har en ven, der var på sprogskole i Israel under teologistudiet. Han delte værelse med en ortodoks jøde. Da han fredag sent om aftenen kom op på sit værelse lå værelseskammeraten med tændt lys og forsøgte at sove. Hviledagen forbød ham nemlig at bruge energi på at slukke lyset.

Det er denne rigide brug af sabbatten, som Jesus vender sig imod, og med sine ord og gerninger åbner han farisæerne for en ny verden: Disciplene plukker aks om sabbatten, fordi de er sultne. Jesus helbreder en mand med en vissen hånd. Jesus uddriver en dæmon. Jesus helbreder en døvblind. For hver gerning, Jesus gør, stiger indsatsen. Underne bliver størrere og størrere. Og farisæerne og de skriftkloge bliver mere og mere provokeret og råber, at det er ved Beelzebul, han uddriver dæmonerne. Men Jesus forklarer, at alt, hvad han gør, understreger hans dybe forbundenhed med Gud, med Faderen. Og den, der ikke anerkender det, spotter Helligånden. For Helligånden er, i Matthæusevangeliet,

bindeleddet mellem Gud og Jesus, og den har allerede vist sig, da den dalede ned – fra himlen, fra Gud – ligesom en due. Bespottelsen, synden, består altså i helt konkret at se, hvad Jesus udvirker, hvilke guddommelige undere, han udfører i Faderens navn, og se det nye liv han giver alle dem, som farisæerne og de skriftkløge kalder syndere – og så afvise, at det kommer fra Gud. Synden består i fuldt ud at erkende Guds kærlighed i Jesus Kristus, eller erkende nåden fra Gud, med et kirkeligt ord, og så vende ryggen til. Og se, siger Jesus, her er mere end I nogensinde har erfaret og kendt, hvorfor afviser I det så? Hvorfor holder I fast i jeres begrænsende måde at leve efter loven på. Nu er der en ny måde, og I vil ikke. I vil selv beholde kontrollen – og undertrykke de andre med jeres eget hjertes lov.

Og derfor begynder Jesus faktisk med det positive, som måske er det allermest provokerende for farisæerne: Al synd og bespottelse skal tilgives mennesker. Også synderinden fra sidste søndag, kvinden med sin alabastkrukke, og tolderne, som farisæerne intet vil have med at gøre. Men det menneske, der afviser tilgivelsen –

altså den, der ser Guds rige åbenbare sig, og kalder det djævelskab – det menneske skal ikke tilgives.

Ordene er altså talt direkte til de modstandere, Jesus lå i strid med, og ordene sigter på dem; for de dømmes og undertrykker og holder orden med, hvem der er med og hvem, der er udstødt. Jesus, derimod, åbner døren og peger på farisæernes hykleri: Den dom, I dømmes med, med den dom, vil I selv blive dømt.

At blive kaldt en hval er ikke umiddelbart positivt, særligt ikke for en kvinde; men mine børn og jeg gjorde det i godmodigt drilleri, og jeg tror ikke, min hustru har følt sig udstødt af familiefællesskabet på grund af det. Men jeg fortæller historien, fordi det er så let at vende sig bort fra det gode. Synden mod Helligånden er netop at se det gode og så vende sig bort i foragt: at afvise at det gode er godt – selvom man kan se det. Det betyder, at vi er forpligtet på, at vi ikke bryder ned med vores ord; ord har en umådelig magt, og når man borer de spottende ord ind i det andet menneske, kan de sætte sig som en gift og

ødelægge det gode. Det ser vi, hvor mennesker, børn og voksne, bliver mobbet, holdt ude eller latterliggjort.

Er det så det nye utilgivelige? Er det den nye dødsynd, synden mod Helligånden, som Jesus her indfører? På den ene side må vi holde fast i hans ord, at alt det, der nedbryder det gode, det må være utilgiveligt. På den anden side åbner Jesus for en endnu større virkelighed, og dermed en endnu større tilgivelse, da han peger på profeten Jonas' tegn. Profeten Jonas sad tre dage og nætter i hvalens mave, ind til Gud befalede hvalen, at den skulle spytte Jonas op på land. Og så gik Jonas til syndens by, til Nineve, hvor ondskab og undertrykkelse herskede, han prædikede omvendelse, og Gud tilgav. Sådan handler Gud; Gud tilgiver det utilgivelige, som Jesus tilgav det utilgivelige på korset. Jonastegnet er Jesu død og opstandelse. Det er det tegn, vi får, for uden den dybe forbundenhed mellem Gud og Jesus, mellem Faderen og Sønnen, kunne Jesus ikke igen opstå. Det er Gud, der gør opstandelsen til virkelighed, for Gud er livets herre. Og ligesom Jonas gik til Nineve og prædikede efter at han var

reddet ud af hvalens mave – efter sin opstandelse, – sådan går Guds menighed nu ud i verden og forkynder evangeliet. For vi er sendt af den korsfæstede og opstandne Herre, Jesus Kristus, til hinanden, for at bygge op og elske, for at tale gode ord, og ikke vende os bort i foragt, når vi ser Helligånden virke, når vi ser glæden og livet udfolde sig. Og det indebærer også troskab over for de farisæere, der sidder fast i det utilgivelige. Amen

Lovprisning

Ære være Faderen og Sønnen og Helligånden,
som det var i begyndelsen,
således også nu og altid
og i al evighed. Amen.

Kirkebøn

Marias søn, hvor Herre og Gud. Døm os ikke med kolde læber, men skjul os i din kærlighed. Du kender menneskets veje, men hvor vi fordømmer, sætter grænser og bygger

mure, der åbner du en vej for den, der ingen veje har. Vend dig om mod os og sig det ord, der sætter alting på plads.

Vi vil ikke flygte fra dine domme, men lad os i dommene kende din velsignede nåde.

Tilgiv os, også når vi fordømmer hinanden med utilgivelige ord og sætter grænser for dit fællesskab. Åbn det fællesskab for alle og enhver, for alle de små, for alle foragtede, for undertrykte, for flygtninge og fængslede.

Vis os din opstandelse og skab en ny begyndelse i os. Lær os ydmyghed og tro; lær os, at den, der elsker meget, skylder meget. Lad os ikke være uskyldige, men sæt skylden på det rette sted, så vi kan bære den sammen. I Jesu Kristi navn, amen.